

Sygn. akt I ACa 1680/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Tomasz Szabelski

(...) S A K. D.

del. S O Bożena Rządzińska (spr .)

Protokolant sekretarz sądowy Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 23 czerwca 2017 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **R. O.**

przeciwko **B. K.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 28 września 2016 r. sygn. akt I C 1706/15

1. **oddala obie apelacje;**

2. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w P. na rzecz radcy prawnego K. M. prowadzącej Kancelarię Radcy Prawnego w P. kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) zł brutto tytułem zwrotu kosztów w nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;**

3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim na rzecz radcy prawnego M. Ż. prowadzącego Kancelarię Radcy Prawnego w P. kwotę 2.214 (dwa tysiące dwieście czternaście) zł brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej po zwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 1680/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 września 2016 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, w sprawie z powództwa R. O. przeciwko B. K. o zapłatę:

1. zasądził od pozwanej B. K. na rzecz powoda R.

O. kwotę 52.500 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty;

2. oddalił powództwo w pozostałej części;

3. nie obciążył pozwanej B. K. nieuiszczonymi kosztami

sądowymi;

4. przyznał pełnomocnikowi powoda radcy prawnemu K. M.

prowadzącej Indywidualną Kancelarię Radcy Prawnego w P. wynagrodzenie w kwocie 4.428 złotych brutto z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu i nakazał wypłacenie tej kwoty ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim;

5. przyznał pełnomocnikowi pozwanej radcy prawnemu M. Ż.

prowadzącemu Indywidualną Kancelarię Radcy Prawnego w P. wynagrodzenie w kwocie 4.428 brutto z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu i nakazał wypłacenie tej kwoty ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim.

Powyższy wyrok Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Powód i pozwana nawiązali znajomość podczas mityngów anonimowych alkoholików w 2011 roku. W latach 2012 – 2013 powód dowiedział się od pozwanej, iż ma ona kłopoty finansowe, prowadzone były przeciwko niej egzekucje komornicze, potrzebowała pieniędzy najpierw na spłatę mieszkania, gdzie zamieszkiwała z partnerem, następnie zaś na rozpoczęcie przez męża działalności gospodarczej w postaci usług dekarских. Pozwana, wiedząc, iż nie ma zdolności kredytowej, poprosiła o pomoc powoda. Nakłaniała go, aby pobrał dla niej pożyczkę, deklarując, iż ona będzie spłacać raty tego zobowiązania. W. S., pracownik prowadzącej biuro (...) pośredniczył w zawieraniu przez powoda dla pozwanej pożyczek w G. Banku, (...) w B. i (...). W dniu 15 listopada 2012 roku powód R. O. zawarł umowę pożyczki ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. Oddział w P. na kwotę 17.800 złotych na cele konsumpcyjne, na okres od 15 listopada 2012 roku do 10 września 2018 roku. Z pobranej kwoty pożyczki powód przekazał pozwanej kwotę 4.000 zł. W dniu 19 kwietnia 2013 roku powód zawarł umowę pożyczki ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową Wspólnota z siedzibą w G. Oddział w B. na kwotę 19.500 złotych na cele konsumpcyjne, na okres od 19 kwietnia 2013 roku do 1 września 2018 roku. Całą sumę z pobranej pożyczki, tj. kwotę 19.500 zł powód przekazał pozwanej. W dniu 17 października 2013 roku R. O. zawarł umowę konsolidacyjnego kredytu gotówkowego z (...) Bankiem Spółką Akcyjną siedzibą w W. na kwotę 46.751,72 złotych na okres 96 miesięcy. Z kwoty powyższego kredytu powód przekazał pozwanej 14.000 zł. Pozwana zobowiązała się spłacać to zobowiązanie. W dniu 17 grudnia 2013 roku powód R. O. zawarł umowę pożyczki ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. Oddział w P. na kwotę 15.000 złotych na cele konsumpcyjne, na okres od 17 grudnia 2013 roku do 10 września 2018 roku. Całą sumę z pobranej pożyczki, tj. kwotę 15.000 zł powód przekazał pozwanej. Za namową pośredniczącego w zawieraniu umów pożyczek przez powoda W. S. dokument umowy pożyczki został podpisany przez strony dnia 21 marca 2014 roku. W powyższej umowie, zawartej pomiędzy powodem jako pożyczkodawcą a pozwaną jako pożyczkobiorcą, pozwana zobowiązała się spłacać zaciągnięte przez powoda pożyczki w G. Banku, (...) w B. i (...) w P.. Z uwagi na niewywiązywanie się przez pozwaną z powyższego zobowiązania i niedokonywanie spłat pożyczek zaciągniętych przez powoda dla pozwanej, powód pismem z dnia 16 lutego 2015 r. wezwał pozwaną do spłaty zobowiązań zgodnie z umową pożyczki z dnia 21 marca 2014 r. Następnie pismem z dnia 6 marca 2015 r. powód oświadczył pozwanej, iż z dniem 12 marca 2015 r. wypowiada umowę pożyczki z dnia 21 marca 2014 r. Wskazał, iż żąda zwrotu pożyczki w terminie sześciu tygodni, tj. do dnia 23 kwietnia 2015 r. Z uwagi na to, iż pozwana pomimo wcześniejszych zapewnień i zawartej umowy pożyczki, nie spłacała zobowiązań powoda, powód popadł w tarapaty finansowe, nie miał środków na bieżące potrzeby, pożyczał drobne kwoty od znajomych, zaciągał także drobne pożyczki w tzw. parabankach. W dniu 24 czerwca 2014 roku R. O. zawarł umowę pożyczki z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością spółką jawną z siedzibą we W. na kwotę 6.720 złotych na okres od dnia zawarcia umowy do dnia 21 grudnia 2015 roku. Oprocentowane nominalne pożyczki wynosiło 16% w stosunku rocznym. W dniu 1 grudnia 2014 roku powód zawarł umowę pożyczki z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością SMS Kredyt sp. j. z siedzibą we W. na kwotę 1.100 złotych, na okres od dnia 1 grudnia 2014 roku do dnia 1 stycznia 2017 roku

z oprocentowaniem 12% w stosunku rocznym. W dniu 29 grudnia 2014 roku powód zawarł umowę pożyczki z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością spółką jawną z siedzibą we W. na kwotę 9.200 złotych. Oprocentowanie nominalne pożyczki naliczane od całkowitej kwoty pożyczki było stałe w okresie obowiązywania umowy i na dzień zawarcia umowy wynosiło 11% w stosunku rocznym. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania na dzień sporządzania umowy wynosiła 81,98%. W dniu 27 stycznia 2015 roku powód zawarł umowę pożyczki z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością SMS Kredyt sp. j. z siedzibą we W. na kwotę 1.500 złotych. Umowa została zawarta na okres od dnia 27 stycznia 2015 roku do dnia 27 maja 2017 roku z oprocentowaniem 12% w stosunku rocznym. W dniu 10 lutego 2015 roku powód zawarł aneks do umowy konsolidacyjnego kredytu gotówkowego z (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W. nr (...) z dnia 17 października 2013 roku. Strony postanowiły zmienić umowę kredytu w ten sposób, że okres spłaty kredytu został wydłużony do dnia 18 lutego 2022 roku, tj. o okres 4 miesięcy. Kwota kapitału spłacanego w okresie, o jaki zgodnie z postanowieniami Aneksu została wydłużona spłata kredytu wynosił wraz z odsetkami 49.901,31 złotych. W dniu zawarcia Aneksu roczna stopa oprocentowania kredytu wynosiła 12%, zaś rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu konsumenckiego wynosi w dniu zawarcia Aneksu 14,19%. W dniu 12 marca 2015 roku powód zawarł umowę pożyczki z (...) S.A. z siedzibą w W. na kwotę 1.100 złotych na okres 7 miesięcy od daty wypłaty pożyczki z roczną stopą oprocentowania 9%. W dniu 13 kwietnia 2015 roku powód zawarł umowę pożyczki z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. w kwocie 2.300 złotych. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania pożyczki wynosi 399,99%. W dacie zawarcia umowy roczna stopa zadłużenia przeterminowanego wynosi 10%. W dniu 12 maja 2015 roku powód zawarł umowę o kredyt gotówkowy z (...) spółką z o.o. z siedzibą Ł. na kwotę 800 złotych na okres 10 miesięcy od daty podpisania umowy ze stałą roczną stopą oprocentowania 9%. W dniu 29 lipca 2015 roku powód zawarł umowę pożyczki odnawialnej z (...) FINANSE S.C. T. B., M. D. z siedzibą w Z. na kwotę 400 złotych. Przewidziano w niej, że w celu prawnego zabezpieczenia udzielonej pożyczki, pożyczkobiorca wystawi weksel, zaś w przypadku braku spłaty pożyczki w umówionym terminie pożyczkodawca ma prawo do zaspokojenia swoich roszczeń z przyjętego zabezpieczenia, tj. wystawionego weksla na kwotę 2.100 złotych.

B. K. cierpi na zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane nadużywaniem alkoholu, zaburzenia depresyjne nawracające, osobowość chwiejną emocjonalnie, uzależnienie od nikotyny. Pozwana w okresie od 30 września do 24 października 2013 roku była hospitalizowana w Oddziale Psychiatrycznym II w B.. Zastosowane leczenie przyniosło poprawę stanu psychicznego. Trzy tygodnie później wymagała jednodniowej hospitalizacji w Oddziale (...) II w B. z rozpoznaniem: zaburzenia zachowania po spożyciu alkoholu. Stan zdrowia pozwanej pozwalał jej i pozwala nadal na uczestniczenie w życiu codziennym, umożliwiał jej i umożliwił nadal swobodne kierowanie swoim postępowaniem, swobodne i świadome podejmowanie decyzji i wyrażanie woli. B. K. miała i ma nadal możliwość rozumienia podejmowanych decyzji oraz konsekwencji tych decyzji. Pozwana pracuje w Norwegii, otrzymuje wynagrodzenie w kwocie ok. 2.000 zł miesięcznie. Za dwa miesiące wraca do Polski. Ma zadłużenie w kwocie ok. 3000 zł egzekwowane przez komornika. Miesięcznie wydaje na leki 66,00 zł, 100 zł na telefon, co dwa miesiące – 150 zł na wizytę u psychiatry. Pozwana ma orzeczoną lekką stopień niepełnosprawności. Powód od maja 1994 r. ma orzeczoną niepełnosprawność w stopniu umiarkowanym. Przez wiele lat nadużywał alkoholu. Mieszka sam, utrzymuje się z renty w wysokości 1.054 zł.

Sąd pierwszej instancji nie dał wiary dowodowi z przesłuchania pozwanej w zakresie, w którym twierdziła, że dokonywała spłat na rzecz powoda, jako że jej zeznania były niespójne i nie znajdowały potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym sprawy. Nie dał również wiary dowodowi z przesłuchania powoda w zakresie, w którym twierdził, że przekazał pozwanej środki z umów pożyczek zawieranych w parabankach – pozwana tej okoliczności zaprzeczała, a nie znalazła ona potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym sprawy.

W tak ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo zasadne. W ocenie sądu pierwszej instancji powód udowodnił, iż przekazał pozwanej w ramach zawartej pomiędzy stronami umowy pożyczki łącznie kwotę 52.500 zł, w tym: kwotę 15.000 zł z pożyczki zawartej w dniu 17 grudnia 2013 roku ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. Oddział w P., kwotę 14.000 zł z zaciągniętej w dniu 17 października 2013 umowy konsolidacyjnego kredytu gotówkowego z (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W. na kwotę 46.751,72 złotych, kwotę 19.500 zł z umowy pożyczki zawartej w dniu 19 kwietnia 2013 roku ze Spółdzielczą

Kasą Oszczędnościowo - Kredytową Wspólnota z siedzibą w G. Oddział w B. na kwotę 19.500 złotych, oraz kwotę 4.000 zł z umowy pożyczki zawartej w dniu 15 listopada 2012 roku ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo - Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. Oddział w P. na kwotę 17.800 złotych. W świetle więc art. 720 k.c. pozwana winna zwrócić powodowi pożyczone od niego pieniądze. Sąd pierwszej instancji przyjął również, że termin zwrotu pożyczki, zgodnie z art. 723 k.c. upłynął z dniem 23 kwietnia 2015 r., zatem roszczenie powoda jest wymagalne.

Sąd Okręgowy uznał, że pozwana nie wykazała, by umowa pożyczki z dnia 21 marca 2014 roku i umowa uznania długów, które pozwana podpisała z powodem były dotknięte wadami oświadczeń woli, ani też by dokonała jakichkolwiek spłat na rzecz powoda. Uznał nadto, że powód nie udowodnił przekazania pozwanej środków w kwocie wyższej niż 52.500 zł. W zakresie przekraczającym tę kwotę powództwo więc oddalono. Sąd pierwszej instancji nie znalazł podstaw do zastosowania art. 5 k.c., ani przyjęcia, by powód wykorzystał łatwowierność pozwanej lub jej trudną sytuację życiową i zdrowotną i namówił ją do działania niekorzystnych dla niej czynności prawnych, w tym umowy pożyczki i uznania długu. Przyjął także, że oświadczenie złożone przez pozwaną na pierwszej rozprawie w dniu 10 lutego 2016 r. - iż nie jest ona w stanie zająć stanowiska w sprawie, znajduje się w dramatycznej sytuacji życiowej, wnosi o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i uznaje swój dług wobec powoda - nie stanowi prawnie skutecznego oświadczenia o uznaniu powództwa. O odsetkach od zasądzonej kwoty Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 k.c., zasądzając odsetki ustawowe od dnia wytoczenia powództwa. Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd Okręgowy nie obciążył pozwanej nieuiszczonymi kosztami sądowymi od uwzględnionej części powództwa, mając na uwadze jej trudną sytuację życiową i materialną. O wynagrodzeniu dla pełnomocników stron z urzędu orzeczono natomiast na podstawie § 15 w związku z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U Nr z 2013, poz. 490 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2016 roku.

Apelację od powyższego wyroku złożyły obie strony.

Pozwana zaskarżyła wyrok w części, to jest w zakresie punktu 1. ponad kwotę 36.000 zł, zarzucając:

- a) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych wynikających z zeznań pozwanej B. K., iż ma do spłaty wobec powoda R. O. kwotę 36.000 zł, a w konsekwencji bezzasadne przyjęcie, iż pozwana jest winna powodowi wyższe kwoty;
- b) naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że powód udowodnił wysokość roszczenia wobec pozwanej;
- c) naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca wskazała, że pominięcie jej zeznań było niezasadne, skoro wynika z nich, iż przestała spłacać swoje zobowiązanie powodowi od początku 2015 roku, oraz że miała je spłacać w ratach do końca 2017 roku po 1.000 złotych miesięcznie, a tym samym że do spłaty na rzecz powoda ma kwotę 36.000 złotych. Podniosła, że zeznania złożone przez powoda w trakcie procesu były niespójne, nielogiczne i wewnętrznie sprzeczne. R. O. nie był w stanie wskazać precyzyjnie, jakie kwoty pożyczył pozwanej, w jakich okolicznościach, na jaki cel; nie wiedział jakie kwoty spłaciła na jego rzecz pozwana ani jaki dług i w której instytucji finansowej ma do spłaty – tym samym nie udowodnił on swojego roszczenia. Podniosła nadto, że działania powoda były sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi oraz normami prawnymi i nie zasługują na uwzględnienie, zaś bardzo ciężka sytuacja życiowa, zdrowotna i bytowa pozwanej wykazana w trakcie procesu przez pozwaną (choroba, ciężka sytuacja materialna) przemawia za zastosowaniem w przedmiotowej sprawie dobrodziejstwa instytucji przewidzianej w art. 5 k.c.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zakresie kwoty 16.500 złotych, to jest ponad kwotę 36.000 zł oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego, według przepisanych. Ewentualnie pozwana wniosła o uchylenie wyroku w

zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika pozwanej z urzędu według norm przepisanych oświadczając, że nie zostały one pokryte w całości ani w części.

Powód zaskarżył wyrok w części oddalającej powództwo, tj. w zakresie punktu 2., zarzucając:

1. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla

rozstrzygnięcia sprawy wskutek naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie:

a) art. 227 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie okoliczności faktycznych sprawy w przedmiocie uznania na rozprawie w dniu 10 lutego 2016 r. przez pozwaną długu, jaki na niej ciąży,

b) art. 328 § 2 k.p.c. wskutek nieustalenia faktów dotyczących uznania długu przez pozwaną;

2. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału

wskutek naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie:

a) art. 316 § 1 k.p.c. wskutek niewzięcia pod uwagę w chwili zamknięcia rozprawy okoliczności, iż pozwana uznała dług, jaki ciążył na niej, a także wskutek niewzięcia pod uwagę w chwili zamknięcia rozprawy okoliczności, iż brak jest w sprawie dowodów na okoliczność, iż pozwana skutecznie uchyliła się od skutków oświadczenia woli o uznaniu długu,

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów - umów kredytowych i pożyczek zaciągniętych przez powoda dla pozwanej w sposób niewszechstronny wskutek nieuwzględnienia rzeczywistych kwot obciążeń, jakie poniósł powód w związku z zaciągniętymi dla pozwanej zobowiązaniami,

c) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów - przesłuchania stron - w sposób niewszechstronny i sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego poprzez uznanie, iż powód nie udowodnił, iż dług pozwanej wobec niego jest wyższy aniżeli wskazuje to kwota zasądzona przez sąd pierwszej instancji, w sytuacji gdy również sama pozwana nie neguje istniejącego zobowiązania oraz sama stwierdziła, iż sama nie wie, ile do spłaty pozostało,

d) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów - przesłuchania stron - w sposób niewszechstronny i uznanie, iż nie znajdują żadnego potwierdzenia twierdzenia powoda, iż przekazał pozwanej kwotę ponad 100.000 zł, w sytuacji gdy z samych umów pożyczek i kredytu konsolidacyjnego po zsumowaniu rzeczywistych kwot zadłużenia wynika kwota 102.182,32 zł;

3. naruszenie prawa materialnego:

a) art. 720 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie w sprawie i uznanie, iż kwota zadłużenia pozwanej jest niższa aniżeli kwota rzeczywiście należna,

b) art. 65 § 2 k.c. poprzez jego pominięcie w sprawie i niedokonanie wykładni umowy, którą strony są związane zgodnie z ich rzeczywistym zamiarem oraz zgodnie z jej celem.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, iż pozwana na rozprawie w dniu 10 lutego 2016 r. złożyła skuteczne oświadczenie woli o uznaniu długu względem powoda, wynikającego z łączącej strony umowy pożyczki z 21 marca 2014 roku i nie nastąpiło jego skuteczne odwołanie, czego sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę. Z nieustalenia przez sąd faktu w przedmiocie uznania długu przez pozwaną wynikało też naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., co uniemożliwiło całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania tego orzeczenia. Sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału z materiału dowodowego sprawy wynika natomiast z nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy całkowitych i rzeczywistych kosztów

udzielenia powodowi pożyczek i kredytu, które powód musiał ponieść w związku z zaciąganiem dla pozwanej powyższych pożyczek i kredytu konsolidacyjnego, m. in. odsetek karnych za nieterminową płatność rat. Wskazał też, że już z samych umów pożyczek w (...) oraz z umowy kredytu konsolidacyjnego zaciągniętego przez powoda dla pozwanej w (...) Bank S.A. wynika kwota zadłużenia w wysokości 102.182,32 zł, a zatem twierdzenie, że pozwana jest winna powodowi kwotę przekraczającą 100.000 zł należało uznać za udowodnioną. Wskazał, że powinien również uzyskać zwrot pożyczek i chwilówek zaciąganych w parabankach, których wysokość opiewa w sumie na kwotę 36.875,96 zł gdyż był zmuszony wskutek działania pozwanej do zaciągania innych pożyczek i chwilówek, by móc zaspokajać ciężące na nim przez pozwaną zobowiązania, a ponadto pożyczka również pochodzące z tych źródeł pieniądze pozwanej. Podniósł, że zgodnym zamiarem stron i celem zawartej przez nie umowy było wzięcie przez powoda dla pozwanej pożyczek i kredytu oraz ich spłata w całości przez pozwaną - tj. również z ciężącymi na nich i bezpośrednio z nimi związanymi obciążeniami, co sąd pierwszej instancji pominął.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie dodatkowo od pozwanej B. K. na rzecz powoda R. O. kwoty 86.558,29 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty, przyznanie pełnomocnikowi powoda ze środków Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu za obie instancje, ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia powyższych wniosków, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji i przyznanie pełnomocnikowi powoda ze środków Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, dzieląc również ich ocenę jurydyczną, zaś zarzuty wywiedzione w tym zakresie uznaje za bezzasadne.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji pozwanej, w ramach zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wskazać należy, że skuteczne jego postawienie wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, niepubl.). Nie można za takie uchybienie uznać innej niż oczekiwałaby to skarżąca oceny dowodu z jej przesłuchania. Rozumowanie skarżącej, iż skoro z jej zeznań wynika, że przestała spłacać zobowiązanie względem powoda na początku 2015 roku, a dług wobec niego miała spłacać w ratach do końca 2017 roku po 1 000 złotych miesięcznie, to należało z tego wywieść, że pozostała jej do spłaty kwota 36.000 zł, nie jest prawidłowe. Twierdzenia skarżącej w tej części nie zostały poparte żadnymi dowodami. Nadto zaakcentowania wymaga, że pozwana w toku jej przesłuchania stwierdziła, iż nie wie, jaka suma pozostała do spłaty - co przekonuje o braku możliwości wykazania przez pozwaną swojego stanowiska. Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił więc dowód z przesłuchania pozwanej jako całość, konfrontując go z pozostałymi dowodami w sprawie i wniosków w tym zakresie nie sposób uznać za uchybiające zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Zauważyć też należy, że to na pozwanej ciążył dowód wykazania pokwitowaniem zwrotu długu. Jeśli skarżąca dokonywała spłat na rzecz powoda, czy to gotówką, czy przelewem, to powinna zgodnie z art. 6 k.c. udowodnić tę okoliczność, czego nie uczyniła.

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 6 k.c. Wprawdzie rację ma skarżąca, że powód podczas jego przesłuchania nie był w stanie precyzyjnie wskazać wysokości swojego roszczenia, jednakże Sąd Okręgowy nie oparł się w

tym zakresie wyłącznie na dowodzie z przesłuchania powoda. Sąd pierwszej instancji logicznie wywiódł swoją argumentację co do wysokości roszczenia z umowy pożyczki zawartej między stronami, umów pożyczek zawartych przez powoda, pisemnych zobowiązań pozwanej w sprawie spłaty rat kredytów i dowodu z przesłuchania powoda, wiążąc te dowody z zeznaniami pozwanej, co pozwoliło ustalić kwotę przekazaną skarżącej.

Skarżąca podniosła nadto, że działania powoda były sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi oraz normami prawnymi i nie zasługują na uwzględnienie, zaś bardzo ciężka sytuacja życiowa, zdrowotna i bytowa pozwanej wykazana w trakcie procesu przez pozwaną (choroba, ciężka sytuacja materialna) przemawia za zastosowaniem w przedmiotowej sprawie dobrodziejstwa instytucji przewidzianej w art. 5 k.c. Stanowiska tego sąd Apelacyjny nie podziela. Zastosowanie wskazanej instytucji uważa się za uzasadnione w razie sprzeczności określonego zachowania z regułami moralnymi o charakterze imperatywnym – mającymi formę nakazów postępowania moralnie aprobowanego lub zakazów postępowania moralnie dezaprobowanego. Skarżąca nie precyzuje, jakie zasady współżycia społecznego zostały jej zdaniem naruszone działaniem powoda, posługując się jedynie ogólnymi zwrotami. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko sądu pierwszej instancji, że brak jest podstaw do uznania, by powód wykorzystał łatwowierność pozwanej bądź jej trudną sytuację życiową i namówił ją do podpisania niekorzystnych dla niej czynności prawnych. W kontekście ustalonego stanu faktycznego nie budzi wątpliwości, że to pozwana wykorzystwała chęć pomocy ze strony powoda, a następnie nie wywiązała się z obietnicy spłaty swoich zobowiązań. Dochodzenia przez powoda swoich roszczeń wobec pozwanej nie można zatem uznać za naruszające zasady współżycia społecznego, tym bardziej mając na uwadze jego trudną sytuację finansową.

Przechodząc do oceny zarzutów podniesionych w apelacji pozwanego, na wstępie należało rozważyć zarzut nieuwzględnienia przez sąd pierwszej instancji uznania przez pozwaną na rozprawie w dniu 10 lutego 2016 r. długu, jaki na niej ciążył – który to zarzut skarżący łączy z naruszeniem przepisów art. 227, art. 316 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. Istotnie Sąd Okręgowy powinien wyjaśnić w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, dlaczego uznał, że oświadczenie pozwanej wyrażone na rozprawie w dniu 10 lutego 2016 r. nie stanowi prawnie skutecznego oświadczenia o uznaniu powództwa – czym naruszył art. 328 § 2 k.p.c. Naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. wtedy tylko może mieć istotny wpływ na wynik sprawy, jeśli braki lub inna wadliwość uzasadnienia zaskarżonego wyroku uniemożliwiają Sądowi II instancji dokonanie kontroli instancyjnej (por. wyrok SN z dnia 06.08.2015 V CSK 671/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 lipca 2015 r. VI ACa 1112/14 – legalis). Innymi słowy, naruszenie to mogłoby uzasadniać zarzut tylko wówczas, gdyby mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, co w badanej sprawie nie ma miejsca.

Mając jednak na uwadze, że sąd drugiej instancji jest sądem merytorycznie rozpoznającym sprawę, Sąd Apelacyjny był uprawniony do dokonania własnej oceny przedmiotowego oświadczenia pozwanej. W ramach rzeczonyj oceny podkreślenia wymaga, że z protokołu elektronicznego rozprawy wynika, iż pozwana przyznała, że powód przekazał jej pieniądze, o których mowa w pozwie. Jej oświadczenie w tym przedmiocie ograniczyło się do odpowiedzi słowami „tak, tak” na pytanie sądu, czy przyznaje, że powód przekazał jej pieniądze, o których mowa w pozwie. Z dalszego przebiegu rozprawy wynika, że przyznała okoliczności faktyczne wskazane w pozwie, nie była jednak w stanie zająć stanowiska w sprawie (protokół elektroniczny rozprawy z 10 lutego 2016 roku, czas nagrania od 00:02:40 do 00:13:09). Oświadczeniom powódki złożonym na opisaney rozprawie nie można przypisać więc charakteru uznania długu w rozumieniu prawa cywilnego - jako ogólnych i nie określających, jakiej wysokości dług uznaje - lecz jedynie za przyznanie okoliczności faktycznych w pozwie wskazanych. Powyższe zarzuty nie mogły odnieść więc zamierzonego przez skarżącego skutku. Na marginesie należy zauważyć, że choć zarówno w części historycznej zaskarżonego orzeczenia, jak i w protokole skróconym rozprawy z 10 lutego 2016 roku zawarto sformułowanie, że pozwana oświadczyła, iż uznaje swój dług wobec powoda, to stwierdzenia te nie znajdują odzwierciedlenia w rzeczywistych oświadczeniach pozwanej,

zarejestrowanych w protokole elektronicznym rozprawy, a tylko ten jest zapisem stanowiącym dowód z protokołu.

Z tych względów podniesione zarzuty należy uznać za chybione.

Nietrafnym okazał się zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c., poprzez nieuwzględnienie rzeczywistych kwot obciążeń, jakie powód poniósł w związku z zaciągniętymi dla pozwanej zobowiązaniami, uznanie, iż powód nie udowodnił, iż dług pozwanej wobec niego jest wyższy aniżeli wskazuje to kwota zasądzona przez sąd pierwszej instancji, w sytuacji gdy również sama pozwana nie neguje istniejącego zobowiązania oraz sama stwierdziła, iż sama nie wie, ile do spłaty pozostało, a z samych umów pożyczek i kredytu konsolidacyjnego po zsumowaniu rzeczywistych kwot zadłużenia wynika kwota 102.182,32 zł. Okoliczność, że pozwana nie jest w stanie określić wysokości swojego zobowiązania wobec powoda, nie negując go co do zasady, nie zwalnia skarżącego z obowiązku udowodnienia roszczenia co do jego wysokości. Nadto z przesłuchania stron wynika, iż nie tylko pozwana, ale również powód nie wiedzieli, jaka jest rzeczywista wysokość zadłużenia pozwanej wobec powoda oraz powoda wobec banków. Powód mógłby okoliczność tę wykazać składając choćby wykaz zadłużenia z banku, czego nie uczynił. Sąd Okręgowy prawidłowo więc dokonał oceny dowodu z przesłuchania stron w kontekście pozostałego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak podstaw do uznania, by sąd pierwszej instancji naruszył przepis art. 233 § 1 k.p.c., jako, że rozumowaniu sądu nie sposób zarzucić naruszenia dyrektyw zawartych w przywołanej regulacji, przynajmniej skarżący skutecznie ich nie podważył. Sąd Okręgowy w sposób uzasadniony w świetle zasad logicznego rozumowania przyjął wysokość roszczenia, bazując na tym, jakie kwoty powód przekazał pozwanej, w ramach zawartej między nimi umowy pożyczki, nie zaś jakie kwoty sam pożyczył od instytucji bankowych.

W konsekwencji, zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 720 § 1 k.c. i art. 65 § 2 k.c. jest bezzasadny. Stanowią one wyraz innego zapatrywania skarżącego na podstawę dochodzonego roszczenia niż to przyjął sąd pierwszej instancji. W piśmie procesowym z 22 lutego 2016 roku powód sprecyzował, że dochodzi roszczeń z umowy pożyczki zawartej między stronami 21 marca 2014 roku, opierając je na przepisie art. 720 k.c. W apelacji zarzucił natomiast niewyjaśnienie zgodnego celu i zamiaru stron przy zawieraniu przedmiotowej umowy, nie oferując żadnych dowodów na tę okoliczność, co tezę tę, skierowaną w formie zarzutu z art. 65 § 2 k.c. pod adresem Sądu Okręgowego czyni nieuprawnioną. Podobnie, dopiero na etapie postępowania apelacyjnego sprecyzował roszczenie, wskazując, że na jego wysokość składają się także inne obciążenia, które powód musiał ponieść w związku z zaciąganiem dla pozwanej pożyczek. Takie doprecyzowanie roszczenia przed sądem drugiej instancji jest spóźnione, nadto nieudowodnione w sytuacji, gdy skarżący nie przeprowadził postępowania na okoliczność wykazania tychże kosztów.

Reasumując, należy stwierdzić, że ani powód ani pozwana, przesłuchiwni w charakterze stron, nie wiedzieli, jaka faktycznie jest wysokość zadłużenia. Sąd Okręgowy w logiczny sposób, przy dostępnym materiale dowodowym uzasadnił zasądzoną kwotę, bazując na tym, jakie sumy powód przekazał pozwanej – skoro powód dochodził roszczeń z pożyczki - a nie jakie kwoty powód sam pożyczał w instytucjach kredytowych.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 720 k.c. również i w tym zakresie, w jakim skarżący kwestionuje niezaliczenie zobowiązań wynikających z umów i pożyczek, które powód zaciągnął w wysokości 36.875,96 zł jakoby na pokrycie kredytów i pożyczek zaciągniętych dla pozwanej. Twierdzenie, że pożyczki w parabankach były zaciągane w związku ze spłatą pożyczek w (...) Bank uznać należało za niewiarygodne - skoro parabanki proponują dużo bardziej restrykcyjne warunki spłat, niż (...) i banki, to zaciąganie w nich pożyczek na spłatę kredytów w (...) i bankach przeczy logice.

W tym stanie rzeczy, skoro wszystkie z zarzutów apelacji okazały się bezzasadne i jednocześnie nie ujawniono okoliczności, które w postępowaniu drugoinstancyjnym należy uwzględnić z urzędu, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił obie apelacje. Koszty postępowania apelacyjnego podlegały wzajemnemu zniesieniu.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika pozwanej ustalono w oparciu o przepisy § 16 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 5 w zw. z § 4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2015 r. poz. 1805) w zw. z § 22 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715), mając na uwadze datę wydania zaskarżonego wyroku.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda ustalono zaś w oparciu o przepisy § 16 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2015 r. poz. 1801) w zw. z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714).